

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z geografii w klasie 8-ej
oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii
Tuz i Barbary Dziedzic

Dział nr 1. Azja.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- wskazuje Azję na mapie świata,
- potrafi wskazać główne oceany i morza otaczające Azję,
- rozpoznaje na mapie największe państwa Azji (np. Rosja, Chiny, Indie),
- wymienia przynajmniej 3 największe łańcuchy górskie w Azji (np. Himalaje, Karakorum, Kunlun),
- zna nazwę najwyższego szczytu Azji – Mount Everest,
- wymienia co najmniej 3 najważniejsze rzeki Azji (np. Huang He, Jangcy, Ganges),
- potrafi wskazać na mapie pustynię Gobi i Półwysep Arabski,
- rozpoznaje podstawowe strefy klimatyczne występujące w Azji,
- zna pojęcia: monsun, step, pustynia.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz dodatkowo:

- omawia położenie geograficzne Azji,
- wskazuje na mapie wszystkie największe państwa Azji oraz ich stolicy,
- opisuje cechy klimatu monsunowego,
- wskazuje na mapie najważniejsze pasma górskie, rzeki i jeziora Azji,
- potrafi omówić podstawowe cechy środowiska geograficznego w Azji Wschodniej, Południowej, Południowo-Wschodniej i Zachodniej,
- wymienia główne religie Azji (buddyzm, islam, hinduizm, chrześcijaństwo),
- zna pojęcia: subkontynent, tajga, tundra, delta rzeki.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz dodatkowo:

- omawia ukształtowanie powierzchni Azji, wskazując wyżyny, niziny i góry,
- analizuje zależności między klimatem a rozmieszczeniem roślinności i gleb w Azji,
- wyjaśnia zjawisko monsunów i ich wpływ na życie mieszkańców,
- wskazuje na mapie obszary występowania trzęsień ziemi i wulkanów w Azji,
- opisuje czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Azji,
- przedstawia najważniejsze regiony gospodarcze Azji (np. Dolina Krzemowa Chin, roponośne tereny Bliskiego Wschodu),
- zna pojęcia: sejsmiczność, monokultura, urbanizacja, industrializacja.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz dodatkowo:

- szczegółowo omawia cechy środowiska przyrodniczego Azji oraz ich wpływ na działalność człowieka,
- analizuje rozmieszczenie religii, narodowości i języków w Azji,
- wyjaśnia przyczyny i skutki konfliktów na Bliskim Wschodzie,
- interpretuje mapy tematyczne przedstawiające klimat, gęstość zaludnienia, przemysł, rolnictwo i zasoby naturalne Azji,
- potrafi scharakteryzować wybrane państwa Azji (np. Chiny, Indie, Japonia, Arabia Saudyjska) pod kątem przyrody, gospodarki i ludności,
- omawia znaczenie gospodarcze Azji dla świata,
- wykorzystuje różne źródła informacji geograficznej (mapy, wykresy, tabele, zdjęcia satelitarne).

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz dodatkowo:

- samodzielnie wyszukuje i analizuje aktualne dane dotyczące Azji (gospodarka, demografia, polityka),
- porównuje rozwój gospodarczy poszczególnych regionów Azji i wskazuje przyczyny różnic,
- wyjaśnia związki między procesami przyrodniczymi a zjawiskami społeczno-gospodarczymi w Azji,
- przygotowuje prezentację, plakat, projekt lub referat na temat wybranego zagadnienia związanego z Azją,
- potrafi powiązać wydarzenia historyczne, kulturowe i gospodarcze z procesami zachodzącymi w Azji,
- korzysta z danych statystycznych i analizuje trendy rozwojowe w regionie,
- samodzielnie rozwiązuje złożone zadania problemowe dotyczące Azji.

Dział 2. Afryka.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- Wskazuje Afrykę na mapie świata.
- Rozpoznaje największe państwa Afryki na mapie konturowej.
- Wymienia najważniejsze oceany i morza oblewające Afrykę.
- Zna położenie równika, zwrotników i wybranych rzek (Nil, Kongo, Niger).
- Wymienia przynajmniej 3 strefy klimatyczne Afryki.
- Potrafi podać przykłady 2–3 zwierząt typowych dla Afryki.
- Wie, że Afryka jest kontynentem zróżnicowanym pod względem przyrodniczym.
- Korzysta z atlasu pod kierunkiem nauczyciela.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

- Wskazuje na mapie główne krainy geograficzne Afryki (np. Sahara, Sahel, Kalahari, Góry Atlas).
- Wymienia i lokalizuje na mapie główne rzeki, jeziora i pasma górskie Afryki.
- Omawia cechy klimatu równikowego, zwrotnikowego i podrównikowego.
- Wymienia przynajmniej 3 kraje Afryki i ich stolice.

- Podaje przykłady 3–4 typowych roślin uprawnych Afryki.
- Potrafi wskazać na mapie przykłady dużych pustyń i sawann.
- Rozróżnia pojęcia: klimat, pogoda, strefa roślinna.
- Korzysta z mapy i atlasu w prostych zadaniach.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

- Omawia położenie geograficzne Afryki, podaje współrzędne skrajnych punktów kontynentu.
- Wskazuje na mapie główne strefy klimatyczne oraz formacje roślinne Afryki i wyjaśnia zależność między nimi.
- Charakteryzuje klimat wybranych regionów Afryki na podstawie diagramów klimatycznych.
- Wymienia i lokalizuje największe miasta Afryki (np. Kair, Lagos, Kapsztad).
- Omawia zróżnicowanie ludności Afryki pod względem rasowym, etnicznym i religijnym.
- Wyjaśnia znaczenie rzek (Nil, Kongo, Niger, Zambezi) dla gospodarki i życia mieszkańców.
- Wskazuje na mapie najważniejsze surowce mineralne Afryki (np. ropa naftowa, złoto, diamenty).
- Potrafi odczytywać i interpretować dane z map tematycznych.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

- Szczegółowo charakteryzuje położenie, ukształtowanie powierzchni, klimat, wody i roślinność Afryki.
- Analizuje zależności między klimatem, roślinnością, glebami i działalnością człowieka.
- Omawia najważniejsze problemy społeczne i gospodarcze Afryki (np. bieda, głód, konflikty, urbanizacja).
- Wyjaśnia przyczyny i skutki pustoszenia Sahelu oraz wylesiania lasów równikowych.
- Porównuje rozwój gospodarczy wybranych państw Afryki (np. Egiptu, Nigerii, RPA).
- Potrafi korzystać z różnych źródeł informacji geograficznej: map, wykresów, diagramów, tabel.
- Omawia znaczenie turystyki dla wybranych regionów Afryki.
- Rozwiązuje złożone zadania problemowe, korzystając z mapy, atlasu i materiałów statystycznych.

Ocena celująca (6)

Uczeń:

- Wykazuje się wiedzą wykraczającą poza program nauczania o Afryce.
- Opracowuje samodzielnie prezentacje, referaty lub projekty dotyczące wybranych zagadnień kontynentu.
- Potrafi wyjaśnić zależności między procesami przyrodniczymi a problemami społeczno-gospodarczymi Afryki.
- Analizuje dane statystyczne dotyczące rozwoju Afryki i wyciąga wnioski.
- Porównuje Afrykę z innymi kontynentami pod względem warunków naturalnych, zasobów i poziomu rozwoju gospodarczego.
- Udziela poprawnych i wyczerpujących odpowiedzi na pytania problemowe oraz bierze aktywny udział w dyskusjach.
- Samodzielnie proponuje rozwiązania problemów środowiskowych i gospodarczych Afryki.

Dział 3. Ameryka Północna i Ameryka Południowa.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- wskazuje na mapie Amerykę Północną i Południową, ich największe państwa i oceany, które je otaczają,
- zna nazwy kontynentów, mórz, oceanów oraz głównych rzek,
- potrafi wskazać na mapie największe pasma górskie (m.in. Kordyliery, Andy),
- wymienia przykłady stref klimatycznych występujących w obu Amerykach,
- zna kilka przykładów roślin i zwierząt charakterystycznych dla danego klimatu,
- potrafi podać po jednym przykładzie państwa wysoko rozwiniętego i słabo rozwiniętego w obu Amerykach,
- wie, że Amazonka jest najdłuższą rzeką Ameryki Południowej, a Missisipi jedną z najdłuższych w Ameryce Północnej.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

- wskazuje na mapie główne krainy geograficzne obu Ameryk,
- opisuje ogólną rzeźbę terenu kontynentów (wysokie góry na zachodzie, niziny na wschodzie),
- wymienia cechy wybranych stref klimatycznych, np. równikowej, zwrotnikowej, umiarkowanej,
- potrafi wskazać przykłady rolnictwa towarowego i tradycyjnego w Ameryce Północnej i Południowej,
- zna nazwy największych jezior, rzek i wysp w obu Amerykach,
- opisuje położenie i znaczenie Amazonii, Andów, Wielkich Jezior,
- potrafi podać przykłady charakterystycznych surowców mineralnych Ameryki Północnej i Południowej,
- wie, które państwa należą do NAFTA/USMCA i Mercosur.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

- wyjaśnia zależności między klimatem a roślinnością oraz życiem ludzi w obu Amerykach,
- analizuje mapę klimatyczną, glebową, roślinności oraz gęstości zaludnienia,
- porównuje warunki przyrodnicze w różnych częściach Ameryk (np. północ vs. południe),
- opisuje czynniki wpływające na rozwój gospodarki Kanady, USA, Brazylii i Argentyny,
- omawia różnice w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego państw obu kontynentów,
- zna przyczyny i skutki wylesiania Amazonii,
- wskazuje obszary występowania klęsk żywiołowych, np. huraganów, trzęsień ziemi, erupcji wulkanów,
- potrafi wskazać przykłady atrakcji turystycznych i regionów chronionych w obu Amerykach.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

- analizuje wpływ położenia geograficznego na klimat, gospodarkę i rozmieszczenie ludności w obu Amerykach,

- omawia procesy urbanizacji, migracji i ich skutki społeczne,
- wyjaśnia przyczyny różnic w poziomie rozwoju gospodarczego państw Ameryki Północnej i Południowej,
- potrafi przedstawić strukturę eksportu i importu USA, Kanady, Brazylii, Chile, Meksyku,
- analizuje wpływ eksploatacji surowców na środowisko,
- wyjaśnia znaczenie Amazonii dla klimatu globalnego,
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji geograficznej – map tematycznych, wykresów, tabel, zdjęć satelitarnych,
- proponuje sposoby ochrony środowiska naturalnego w regionach zagrożonych.

Ocena celująca (6)

Uczeń:

- samodzielnie analizuje i interpretuje dane statystyczne oraz mapy dotyczące obu Ameryk,
- porównuje rozwój społeczno-gospodarczy regionów w ujęciu historycznym i współczesnym,
- wskazuje globalne powiązania gospodarcze Ameryki Północnej i Południowej z innymi kontynentami,
- omawia wpływ działalności człowieka na zmiany klimatyczne w regionie Amazonii i Arktyki Kanadyjskiej,
- wyjaśnia rolę organizacji międzynarodowych (np. NAFTA/USMCA, Mercosur) w kształtowaniu gospodarki,
- potrafi samodzielnie przygotować prezentację lub projekt na temat wybranego zagadnienia związanego z Ameryką Północną lub Południową,
- analizuje aktualne problemy społeczne i środowiskowe, np. migracje z Ameryki Środkowej, konflikty o zasoby, skutki globalnego ocieplenia.

Dział 4. Australia i Oceania.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- Wskazuje na mapie kontynent **Australię** i obszar **Oceanii**.
- Rozpoznaje flagę i stolicę Australii.
- Zna podstawowe formy ukształtowania powierzchni Australii (np. Wielka Rafa Koralowa, Wielka Pustynia Wiktorii).
- Wie, że Australia jest najmniejszym kontynentem.
- Wymienia przynajmniej jedną cechę klimatu Australii.
- Podaje nazwę przynajmniej jednego charakterystycznego gatunku zwierzęcia lub rośliny.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń dodatkowo:

- Pokazuje na mapie najważniejsze miasta Australii (Canberra, Sydney, Melbourne, Perth).
- Omawia główne cechy klimatu Australii i Oceanii (np. suchy środek kontynentu, wilgotne wybrzeża).
- Wymienia główne formacje roślinne i przykłady zwierząt typowych dla Australii.

- Zna pojęcia: **Outback, Aborygeni, rafy koralowe, wyspy wulkaniczne.**
- Wymienia podstawowe surowce mineralne Australii.
- Potrafi wskazać na mapie wybrane archipelagi Oceanii (Nowa Zelandia, Fidzi, Hawaje).

Ocena dobra (4)

Uczeń dodatkowo:

- Charakteryzuje położenie geograficzne Australii i Oceanii, wskazuje współrzędne skrajnych punktów kontynentu.
- Opisuje wpływ klimatu na życie i działalność ludzi w Australii i Oceanii.
- Wyjaśnia, dlaczego roślinność i zwierzęta Australii są tak wyjątkowe (endemity).
- Omawia działalność gospodarczą Australii: rolnictwo, górnictwo, przemysł, turystyka.
- Wymienia najważniejsze problemy środowiska naturalnego Australii i Oceanii (np. pustynnienie, ochrona Wielkiej Rify Koralowej).
- Zna podstawowe informacje o ludności Australii, w tym o kulturze Aborygenów i Maorysów.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń dodatkowo:

- Analizuje przyczyny rozmieszczenia ludności w Australii i Oceanii, uwzględniając warunki przyrodnicze i gospodarcze.
- Omawia rolę Australii w gospodarce światowej (eksport surowców, turystyka).
- Wyjaśnia różnice między Australią a Nową Zelandią pod względem budowy geologicznej, klimatu i rolnictwa.
- Charakteryzuje Oceanie jako obszar wyspiarski: typy wysp, ich geneza, życie ludności na wyspach.
- Analizuje zagrożenia związane ze zmianami klimatu, np. podnoszeniem się poziomu wód w Oceanii.
- Interpretuje proste wykresy i mapy tematyczne dotyczące Australii i Oceanii.

Ocena celująca (6)

Uczeń dodatkowo:

- Samodzielnie wyszukuje i prezentuje ciekawostki dotyczące Australii i Oceanii, np. o unikatowych gatunkach, kulturze czy historii.
- Ocenia skutki działalności człowieka dla środowiska naturalnego Oceanii i Australii.
- Analizuje znaczenie turystyki i jej wpływ na przyrodę Wielkiej Rify Koralowej.
- Porównuje warunki życia i gospodarki wybranych krajów Oceanii.
- Potrafi zaplanować trasę podróży po Australii i Oceanii, uwzględniając uwarunkowania geograficzne, klimatyczne i kulturowe.
- Wykorzystuje różne źródła informacji (mapy, atlasy, Internet, dane statystyczne) do przygotowania krótkiej prezentacji lub projektu.

Dział 5. Obszary okołobiegunowe.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- wskazuje na mapie obszary okołobiegunowe (Arktyka i Antarktyda);
- wie, które z biegunów znajduje się na półkuli północnej, a które na południowej;

- potrafi wymienić przynajmniej **jedną** cechę klimatu strefy okołobiegunowej (np. niska temperatura, długie noce polarne);
- potrafi wskazać podstawowe formy życia w Arktyce i Antarktyce (np. niedźwiedź polarny, pingwin);
- wie, że Antarktyda jest kontynentem, a Arktyka – oceanem z lodami;
- korzysta z mapy i atlasu z pomocą nauczyciela.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

- wskazuje na mapie obszary Arktyki i Antarktydy oraz najważniejsze akweny i lądy w ich pobliżu;
- wymienia główne cechy klimatu obszarów okołobiegunowych (niskie temperatury, opady śniegu, noce i dni polarne);
- wyjaśnia, dlaczego warunki klimatyczne utrudniają życie ludzi i zwierząt w tych strefach;
- wymienia **po kilka** przykładów zwierząt i roślin występujących w Arktyce i Antarktyce;
- zna nazwy przynajmniej **dwóch** stacji badawczych na Antarktydzie (np. Arctowskiego, Amundsena-Scotta);
- umie odczytać z mapy położenie koła podbiegunowego północnego i południowego.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

- szczegółowo opisuje warunki klimatyczne Arktyki i Antarktydy oraz różnice między nimi;
- wyjaśnia mechanizm powstawania dnia i nocy polarnej;
- wskazuje zależności między klimatem, roślinnością i zwierzętami w strefie okołobiegunowej;
- opisuje przystosowania zwierząt i roślin do ekstremalnych warunków życia;
- charakteryzuje życie ludności rdzennych społeczności Arktyki (np. Inuici) i sposoby ich przystosowania do klimatu;
- zna przykłady wykorzystania zasobów naturalnych Arktyki przez człowieka;
- potrafi wskazać na mapie przebieg granicy wiecznej zmarzliny.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

- porównuje warunki przyrodnicze Arktyki i Antarktydy, wskazując podobieństwa i różnice;
- wyjaśnia wpływ zmian klimatycznych na topnienie lodowców i skutki dla środowiska i ludzi;
- omawia znaczenie obszarów okołobiegunowych dla badań naukowych i globalnego klimatu;
- analizuje dane statystyczne dotyczące temperatur, opadów, powierzchni lodu i populacji zwierząt;
- potrafi odczytać i interpretować mapy tematyczne przedstawiające zasięg lądolodów, szlaków żeglugowych, rozmieszczenie stacji badawczych;
- wyjaśnia przyczyny i skutki nadmiernej eksploatacji zasobów Arktyki.

Ocena celująca (6)

Uczeń:

- samodzielnie wyszukuje i prezentuje aktualne informacje dotyczące zmian zachodzących w Arktyce i Antarktyce;
- potrafi omówić międzynarodowe umowy dotyczące ochrony środowiska obszarów okołobiegunowych (np. Traktat Antarktyczny);

- analizuje wpływ topnienia pokrywy lodowej na poziom oceanów w skali globalnej;
- wyjaśnia rolę obszarów okołobiegunowych w regulacji klimatu Ziemi;
- tworzy prezentacje, plakaty, mapy lub raporty dotyczące problemów ochrony przyrody w Arktyce i Antarktyce;
- bierze aktywny udział w dyskusjach na temat przyszłości tych obszarów i ich znaczenia dla świata.

Katarzyna Piotrowska-Bluz